

A ZÖLDSÉGTERMESZTÉS GÉPESÍTÉSÉNEK FŐBB JELLEMVONÁSAI*

KARAI JÁNOS

Kertészeti Egyetem, Budapest

Napjaink egyik alapvető feladata a zöldségtermesztés fellendítése, ennek kapcsán a nagyüzemi termesztés bázisának megteremtése és az egyes termékek előállításához szükséges géprendszerek kialakítása. E feladat uralta az utóbbi évek fejlesztő munkáját, szaksajtóját, propagandáját és oktató tevékenységét.

A megoldás érdekében számos olyan intézkedés és eredmény született, amely a további feladatokat is meghatározza.

Ezt a helyzetet tükrözik lényegében a Heves megyei viszonyok is, azzal az eltéréssel, hogy itt a zöldségtermesztő kertészetek kialakulásának nagy hagyományai vannak, és azok a kézi munkaerő alkalmazásának feltételei között keletkeztek és váltak országos hírűvé. Jelenleg is ez a fő jellemvonása a megyének. Ilyen körülmények között a kis teljesítményű traktor néhány munkaművelet elvégzésében ugyan segítséget nyújthat, de főleg a betakarítás terén az ilyen gépésítés csak az anyagmozgatásra korlátozódhat.

Azt is meg kell őszintén állapítanunk, hogy a kézi erő nagyobb mértékű felhasználása mellett a Heves megyei gazdaságok az elsők között teremtették meg a lehetőséget a korszerű nagyüzemi technológia bevezetésére és a gépek alkalmazására, ezzel mintegy az ország szabadföldi korszerű zöldségtermesztés iskoláivá válva segítették az egész zöldségtermesztés gépésítésének fellendítését.

Az utóbbi évek technológiai és gépészeti kísérletei kétségtelenül igazolták, hogy a hazai nagyüzemi zöldségtermesztés kialakításának megvannak a feltételei. A tervezői és a gépészeti tevékenység gyümölcsei, a nagy teljesítményű gépek már a hazai szériagyártás küszöbén állnak, vagy már készülnek. A külföldi gépekkel szerzett tapasztalatok ui. részben az alkalmazástechnikai kérdéseket tisztázták, részben segítséget adtak a technológiai és az üzemszervezési feladatok megoldására. A hazai fejlesztő munkával párhuzamosan a KGST országok zöldségtermesztésének gépésítése is előrehaladt, amely lehetővé és egyben szükségessé tette, hogy részben csere, részben koordináció

* Korreferátum a Heves megyei Akadémiai Kertészeti Napon. Eger, 1973. június 15.

útján bővítsük a gépállományt, és a hazai gyártásban a nagyobb sorozatok adta lehetőségeket jobban kiaknázzuk.

Az általános ismérveken kívül Heves megye zöldségtermesztésének gépesítése két alapvető okból tér el az általános helyzetben vázoltakétól. Az egyik az átlagosnál nyugtalanabb táj által meghatározott feltételek, a másik a vízhiány. E feltételek azonban olyan értelemben nem meghatározók, hogy a megye az országos fejlesztési programtól eltérő igényekkel léphetne fel, de a gazdaságok vezetői a lehetőségek adta keretek között olyan gépeket vásároljanak, amelyek a lejtőkön is üzembiztosak és olyan öntözőrendszert kell bevezetni, amely a rendelkezésre álló öntözővizet gazdaságosan hasznosítja és nem növeli az eróziós károkat. Ez valószínűleg a felszín alatti öntözés. Ugyanakkor nagyobb figyelmet kell fordítani a talajnedvesség optimális értéken tartását elősegítő műszerek alkalmazására, mert használatuk a korszerű vízgazdálkodásban nem nélkülözhető.

A hevesi táj zöldségtermesztését a víz és a talajviszonyokon kívül a hatvani konzervgyár igénye és az iparosodott körzetek piaci ellátása befolyásolja. Az igények és az adottságok által determinált termesztés nem öleli fel az összes zöldségfajt, tehát elégséges, ha főleg a megyében termesztett fontosabb zöldségnövények gépesítésének helyzetét röviden vázolom.

A kormányprogramban kiemelt fontosabb zöldségnövények közül a konzervparadicsom géprendszerének és kezelési technológiájának kialakítása terén megfelelő új eredményekkel rendelkezünk. A nyugati gépeken szerzett kedvező tapasztalatok alapján a hazai géprendszer fejlesztési üteme meggyorsult, a szériagyártás megindításának előfeltételei biztatóak.

Az 1973. évi vizsgálatok céljára — amelyek három helyen folynak — a BMG több géprendszert gyártott. A korábbi tapasztalatok alapján megállapíthatjuk, hogy az ágyáskészítő, valamint a paradicsom előfeldolgozó gépsor jó, a betakarító gépeken viszont még több üzembiztonsági hiányosság található, amelyeket azonban a hazai ipar felkészültségénél fogva képes kiküszöbölni.

Mint partnergazdaságok és mint termelési és műszaki tapasztalatátadók, sokat tehetnek az új termesztési technológiák gyors elterjesztése érdekében azok a közös vállalkozási, társulási formák, amelyek részt vállalnak a zárt technológia kialakulásában és továbbfejlesztésében. Különösen nagy jelentőségű ez a jelen időszakban, amikor az új termesztési rendszer bevezetése és fokozott használata a cél. Javasoljuk tehát az ilyen speciális termesztési, vállalkozási rendszerek megyébeeni támogatását és létrehozását.

A konzervborsó termesztés technológiája a stabil üzemű fejtőgépekre alapozva kialakult és széleskörűen alkalmazzák. A géprendszer továbbfejlesztése azonban szükséges. Elsősorban a rendrearatás céljára korszerű célgépekről kell gondoskodni, másrészt a nagy teljesítményű mobil betakarító kombájnok kialakítását és az ömlesztett anyagmozgatással kapcsolatos szállítás, elő-

tisztítás, hűtőlánc, illetve a konzervgyári fogadás műszaki problémáit kell megoldani.

A zöldbab-termesztés technológiájának kialakításával kapcsolatos eredmények kedvezőek. A fajta és a termesztési feltételek kialakultak. A hazai nagy teljesítményű betakarítógép megadja a lehetőséget a teljes termesztési rendszer gépesítésének megoldásához.

A fűszerpaprika betakarításában biztató eredményeket produkált a hazai zöldbab betakarítógép. A betakarítási veszteségek csökkentésével és a feldolgozás előtti ún. előmanipulálás bevezetésével ez a gép átmenetileg megoldhatja a betakarítás feladatait, de a végleges géplánc kialakítása más rendszerű betakarítási mód alkalmazását is előtérbe helyezi, és indokolt a fejlesztőtevékenység ilyen irányú átállítása is.

Az uborkatermesztés új technológiájának kidolgozásához alapvető fontosságú a kereskedelmi és a gépi betakarítás feltételeinek megfelelő fajta nemesítése, illetve megválasztása. Az eddigi gépészeti próbálkozások sikeresek, további eredmények azonban csak összehangolt fejlesztő munkától várhatók.

A megye zöldségtermesztésének fejlesztése az itt felsoroltakon kívül egyéb növények gépesítését is igényli. Nem beszéltem a megyében nagyon népszerű dinnyetermesztés problémájáról sem. Ezek az ágazatok azonban főleg az anyagmozgatást megoldó segédberendezésekre és a szalagos gyűjtőkre támaszkodhatnak. Ezen kívül az AGROMAS és a KGST keretein belül folyó fejlesztési szakosítás eredményeit hasznosíthatják, valamint a hazai termesztési feltételeknek megfelelő géprendszereket adaptálhatják a teljes termesztési technológia egyidejű kialakítása mellett. A devizahelyzettől függően szóba jöhet a kis darabszámot igénylő egységekből nyugati gépek behozatala is.

Végezetül megállapíthatjuk, hogy a zöldségtermesztés gépesítésének alapjai az elmúlt időszakban megteremtődtek. Remélhető, hogy ennek kedvező hatása mielőbb Heves megyében is érvényre jut, és hozzájárul a nagy hagyományokkal és szép eredményekkel rendelkező táj fokozott fellendítéséhez.